

METODICKÉ POZNÁMKY

Struktura pramenného díla za Českou republiku se proti roku 1993 nemění. Pohyb obyvatelstva je rozdělen do kapitol, značených písmeny podle jednotlivých souborů. Přehledové a syntetické údaje jsou obsaženy v kapitole I. Veškeré údaje se týkají všech osob (tedy včetně cizinců), které mají místo trvalého pobytu na území ČR. Třídění podle velikostních skupin obcí používá ČSÚ při definování venkovského a městského obyvatelstva (tj. v obcích do 2 tisíc, resp. nad 2 tisíce obyvatel).

U všech souborů se věkem (v letech, měsících, týdnech a dnech) rozumí vždy vypočtený dokončený věk, tj. přesný rozdíl mezi dvěma daty.

Proti předchozím rokům dochází k jedné změně. Místo národnosti se ve výstupních tabulkách třídí podle státního občanství. Změna se týká tabulky B.06.01 u kapitoly sňatků, tabulky C08.01 u kapitoly rozvodů, tabulky D.03.01 u kapitoly narozených, tabulky F03.01 u kapitoly zemřelých. V kapitole stěhování jsou navíc zařazeny tabulky H.22.01 a H.23.01. Tato změna souvisí s vyřazením ukazatele „národnost“ ze statistických hlášení řady Obyv a jeho nahrazením ukazatelem „státní občanství“. Podobně byl u souboru zemřelých vyřazen ukazatel, zda byl otec dítěte manželem matky (tj. u zemřelých do 1 roku). Tato změna se promítla do tabulek F.01.01 a F.04.01.

Pohyb obyvatelstva v ČR v letech 1921-1995

Retrospektiva pohybu obyvatelstva obsahuje události, které se odehrály na území České republiky. Do roku 1929 byl zjišťován místo počtu zemřelých do 28 dnů počet zemřelých do 1 měsíce. Od 1. července 1954 je v zahraničním i vnitřním stěhování České republiky zahrnuto stěhování všech osob (včetně cizinců) s místem trvalého pobytu v České republice.

A. Přehled pohybu obyvatelstva

Úhrn těhotenství je definován jako součet počtu živě a mrtvě narozených dětí a potratů. Mrtvorozenost je definována jako počet mrtvě narozených dětí připadající na 1000 celkem narozených. Kojenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 1 roku na 1000 živě narozených, novorozenecká úmrtnost je počet dětí zemřelých do 28 dnů, připadající na 1000 živě narozených. Perinatální úmrtnost je definována jako počet mrtvě narozených dětí a dětí zemřelých do 7 kalendářních dnů (0-6 dokončených dnů života) po porodu na 1000 celkem narozených dětí. Vybraná města v této kapitole jsou všechny obce (kromě hl.m. Prahy celkem 455), ve kterých v době počátku účinnosti zákona o obcích č.367/1990 Sb. působil městský národní výbor. Městem je i obec, kterou určilo předsednictvo ČNR (nyní Parlament ČR) na návrh vlády nebo na návrh obce po vyjádření vlády do 16. února 1993 - viz Statistický lexikon obcí ČR 1992.

B. Sňatky

S výjimkou tabulky B.02 jsou všechny ostatní tabulky v případě územního členění tříděny podle místa trvalého bydliště ženicha.

C. Rozvody

Tab. C.01 se týká všech podaných žádostí o rozvod, následující tabulky obsahují kombinační třídění za rozvedená manželství.

D. Narození

Podle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 11 ze dne 22. ledna 1988 se narozením živého dítěte rozumí jeho úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina jestliže projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnosti a) 500g a vyšší anebo b) nižší než 500g a přežije-li 24 hodin po porodu. Známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečníku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena. Narozením mrtvého dítěte se rozumí úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1000g a vyšší.

E. Potraty

Tabulky za potraty jsou zpracovány ze souboru individuálních dat, který ČSÚ přebírá od Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR. Potratem se rozumí ukončení těhotenství ženy, při němž a) plod neprojevuje ani jednu ze známek života a jeho porodní hmotnost je nižší než 1000g a pokud ji nelze zjistit, jestliže těhotenství je kratší než 28 týdnů, b) plod projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost nižší než 500g, ale nepřežije 24 hodin po porodu, c) z dělohy ženy bylo vyňato plodové vejce bez plodu, anebo těhotenská sliznice. Potratem se rozumí též ukončení mimoděložního těhotenství anebo umělé přerušení těhotenství provedené podle zvláštních předpisů. V letech 1987 – 1991 byla mimoděložní těhotenství zahrnuta do UPT, od roku 1992 do ostatních potratů. Ministerstvo zdravotnictví ČR od 1.1.1994 zavedlo nové tiskopisy s podrobnějším číselníkem rodinného stavu a vzdělání ženy. Ve zpracování byly tyto číselníky převzaty beze změn. Na rozdíl od tabulek publikovaných ÚZIS jsou do výsledků zahrnuty potraty všech žen s trvalým pobytem v ČR, tj. včetně cizinek.

G. Zemřelí podle příčin smrti

S účinností od 1. 1. 1994 byla v ČR podle paragrafu 24 odst. 4 zákona ČNR č. 278/1992 Sb. zavedena Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decenální revize (dále jen „klasifikace MKN-10“). Garantem MKN-10 je Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. MKN-10 používá na rozdíl od MKN-9 čtyřmístný alfanumerický kód jednoho písmene a tří číslic. Pro základní statistické zpracování se používá třímístný alfanumerický kód. Rozsah příčin smrti se výrazně rozšířil a byly pozměněny též názvy a pořadí tříd příčin smrti. Vnější příčiny poranění a otrav (dříve dodatková klasifikace E) jsou zařazeny do samostatné třídy XX.

Kapitola G obsahuje nové zkrácené seznamy příčin smrti (tříd a vybraných diagnóz).

Srovnatelnost mezi MKN-9 a MKN-10 není úplná a dosud není k dispozici převodník obou klasifikací.

H. Stěhování

Objem stěhování za vyšší územní jednotku je definován jako součet objemu stěhování za nižší územní celky plus stěhování mezi nižšími územními celky. Obrat stěhování je definován jako úhrn přestěhování a vystěhování v dané územní jednotce. Do případů vnitřního stěhování je zahrnuto stěhování mezi urbanistickými obvody města Prahy (i když je to stěhování uvnitř obce).